

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
PRIITA PIKAMÄEA
přednesené dne 8. června 2023¹

Věc C-125/22

**X,
Y,
jejich 6 nezletilých dětí
proti**

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch (soud v Haagu, se sídlem v Bois-le-Duc, Nizozemsko)]

„Řízení o předběžné otázce – Společná politika v oblasti azylu a doplňkové ochrany – Směrnice 2011/95/EU – Podmínky pro přiznání doplňkové ochrany – Článek 15 – Zohlednění skutečností vlastního konkrétního postavení a osobní situaci žadatele, jakož i obecné situace v zemi původu – Humanitární situace“

I. Úvod

1. Předmětem projednávané žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch (soud v Haagu, se sídlem v Bois-le-Duc, Nizozemsko) podle článku 267 SFEU je výklad článku 15 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany².

2. Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi manžely X a Y a jejich šesti nezletilými dětmi, všemi libyjskými státními příslušníky (dále společně jen „žalobci“), a Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (státní tajemník pro spravedlnost a bezpečnost, Nizozemsko, dále jen „státní tajemník“) ohledně rozhodnutí státního tajemníka o zamítnutí žádostí žalobců o mezinárodní ochranu. Jádrem tohoto sporu je otázka, zda žalobci mohou mít nárok na doplňkovou ochranu ve smyslu směrnice 2011/95.

3. Předkládající soud v podstatě žádá o vysvětlení, jakým způsobem je třeba při posuzování žádosti ve světle článku 15 směrnice 2011/95 zohlednit jednak konkrétní postavení a osobní situaci žadatele a jednak obecnou situaci v zemi původu. Předkládající soud se mimoto táže, zda

¹ – Původní jazyk: francouzština.

² – Úř. věst. 2011, L 337, s. 9.

je za určitých podmínek třeba při posuzování nároku na doplňkovou ochranu zohlednit také humanitární situaci. Rozsudek Soudního dvora, kterým tento soud vyloží společná kritéria, jež musí žadatelé o mezinárodní ochranu splňovat, aby měli nárok na doplňkovou ochranu, přispěje k právní jistotě a větší jednotnosti při uplatňování pravidel upravujících společný evropský azylový systém.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

1. Listina základních práv Evropské unie

4. Článek 1 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), nadepsaný „Lidská důstojnost“, stanoví:

„Lidská důstojnost je nedotknutelná. Musí být respektována a chráněna.“

5. Článek 4 Listiny, nadepsaný „Zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení anebo trestu“, stanoví:

„Nikdo nesmí být mučen ani podroben nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.“

6. Článek 19 Listiny, nadepsaný „Ochrana v případě vystěhování, vyhoštění nebo vydání“, v odstavci 2 stanoví:

„Nikdo nesmí být vystěhován, vyhoštěn ani vydán do státu, v němž mu hrozí vážné nebezpečí, že by mohl být vystaven trestu smrti, mučení nebo jinému nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.“

2. Směrnice 2011/95

7. Článek 2 směrnice 2011/95, nadepsaný „Definice“, stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

- a) ‚mezinárodní ochranou‘ postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany ve smyslu písmen e) a g);
- b) ‚osobou požívající mezinárodní ochrany‘ osoba, které bylo přiznáno postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany ve smyslu písmen e) a g);

[...]

- f) ‚osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu‘ státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, která nesplňuje podmínky pro uznání za uprchlíka, ale u které existují závažné důvody se domnívat, že pokud by se vrátila do země svého původu, nebo v případě osoby bez státní příslušnosti do země svého dosavadního pobytu, byla by vystavena reálné

hrozbě, že utrpí vážnou újmu uvedenou v článku 15, a na kterou se nevztahuje čl. 17 odst. 1 a 2, přičemž tato osoba nemůže nebo vzhledem ke shora uvedené hrozbě nechce přijmout ochranu dotyčné země;

- g) ‚statusem doplňkové ochrany‘ uznání státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti členským státem za osobu, která má nárok na doplňkovou ochranu;
- h) ‚žádostí o mezinárodní ochranu‘ žádost o ochranu členským státem podaná státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti, u níž lze předpokládat, že žadatel usiluje o získání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany, a ve které nežadá výslovně o jinou formu ochrany, jež nespadá do oblasti působnosti této směrnice a o níž lze požádat samostatně;
- i) ‚žadatelem‘ státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, kteří podali žádost o mezinárodní ochranu, o níž dosud nebylo pravomocně rozhodnuto;

[...]

8. Článek 4 této směrnice, nadepsaný „Posuzování skutečností a okolností“, který je obsažen v kapitole II této směrnice týkající se „[p]osuzování žádostí o mezinárodní ochranu“, stanoví:

„1. Členské státy mohou pokládat za povinnost žadatele předložit co nejdříve všechny náležitosti potřebné k doložení žádosti o mezinárodní ochranu. Povinností členského státu je posoudit významné náležitosti žádosti ve spolupráci se žadatelem.

[...]

3. Posouzení žádosti o mezinárodní ochranu se provádí jednotlivě a jsou při něm zohledněny:

- a) všechny významné skutečnosti týkající se země původu v době rozhodování o žádosti [...];
- b) významná prohlášení a dokumenty předložené žadatelem, včetně informací o tom, zda žadatel byl nebo by mohl být pronásledován nebo zda utrpěl nebo by mohl utrpět vážnou újmu;
- c) konkrétní postavení a osobní situace žadatele, včetně takových faktorů jako jsou původ, pohlaví a věk, aby na základě osobní situace žadatele bylo možno posoudit, zda by jednání, kterým žadatel byl nebo mohl být vystaven, mohla být považována za pronásledování nebo vážnou újmu;

[...]

4. Skutečnost, že žadatel již byl pronásledován nebo utrpěl vážnou újmu nebo byl vystaven přímým hrozbám pronásledování nebo způsobení vážné újmy, je závažným ukazatelem odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování nebo reálného nebezpečí utrpění vážné újmy, neexistují-li závažné důvody domnívat se, že pronásledování nebo způsobení vážné újmy se již nebude opakovat.

5. Uplatňují-li členské státy zásadu, podle které je povinností žadatele, aby žádost o mezinárodní ochranu zdůvodnil, a nejsou-li jednotlivá prohlášení žadatele doložena písemnými nebo jinými doklady, nevyžadují tato prohlášení důkazy při splnění těchto podmínek:

- a) žadatel vynaložil skutečné úsilí, aby svou žádost odůvodnil;
- b) žadatel předložil všechny náležitosti, které měl k dispozici, a podal uspokojivé vysvětlení ohledně jiných chybějících náležitostí;
- c) prohlášení žadatele byla shledána souvislými a hodnověrnými a nejsou v rozporu s dostupnými zvláštními i obecnými informacemi o případu žadatele;

[...]

e) byla zjištěna celková hodnověrnost žadatele.“

9. Článek 6 uvedené směrnice, nadepsaný „Původci pronásledování nebo vážné újmy“, zní:

„Mezi původce pronásledování nebo vážné újmy patří

- a) stát;
- b) strany nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu;
- c) nestátní původci, lze-li prokázat, že původci uvedení v písmenech a) a b), včetně mezinárodních organizací, nejsou schopni nebo ochotni poskytnout ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou, jak je vymezena v článku 7.“

10. Článek 8 téže směrnice, nadepsaný „Vnitrostátní ochrana“, v odstavci 2 stanoví:

„Při posuzování otázky, zda nemá žadatel opodstatněný důvod se obávat pronásledování ani mu nehrozí reálné nebezpečí vážné újmy či zda má v části země původu přístup k ochraně před pronásledováním nebo vážnou újmou v souladu s odstavcem 1, přihlížejí členské státy při rozhodování o žádosti k celkové situaci panující v dotyčné části země a k osobní situaci žadatele v souladu s článkem 4. Členské státy proto zajistí, aby z příslušných zdrojů, jako je úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky a Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu, získávaly přesné a aktuální informace.“

11. Článek 15 směrnice 2011/95, nadepsaný „Vážná újma“, který je obsažen v kapitole V této směrnice týkající se „[p]odmínek pro získání nároku na doplňkovou ochranu“:

„Vážnou újmou se rozumí

- a) uložení nebo vykonání trestu smrti nebo
- b) mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli v zemi původu nebo
- c) vážné a individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu.“

12. Článek 18 této směrnice, nadepsaný „Přiznání statutu doplňkové ochrany“, stanoví:

„Členské státy přiznají status doplňkové ochrany státnímu příslušníku třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti splňujícím podmínky pro získání doplňkové ochrany podle kapitol II a V.“

B. Nizozemské právo

13. Článek 29 odst. 1 Wet tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet (Vreemdelingenwet 2000) [zákon o obecné novelizaci cizineckého zákona (cizinecký zákon z roku 2000)] ze dne 23. listopadu 2000 (Stb. 2000, č. 496), ve znění použitelném na spor v původním řízení, stanoví:

„1. Povolení k pobytu na dobu určitou [...] lze udělit cizinci, který:

a) má postavení uprchlíka; nebo

b) dostatečným způsobem prokáže, že má oprávněné důvody se domnívat, že by mu v případě vyhoštění hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy, kterou se rozumí:

1°. uložení nebo vykonání trestu smrti;

2°. mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli v zemi původu nebo

3°. vážné a individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu.

2. Povolení k pobytu na dobu určitou podle článku 28 lze udělit také dále uvedeným rodinným příslušníkům, pokud byli v době příjezdu dotyčného cizince jeho rodinnými příslušníky a buď vstoupili do Nizozemska současně s ním, nebo se k němu připojili do tří měsíců od vydání povolení k pobytu na dobu určitou [...].

[...]

4. Povolení k pobytu na dobu určitou [...] lze udělit i rodinnému příslušníkovi ve smyslu odstavce 2, který se k cizinci uvedenému v odstavci 1 nepřipojil do tří měsíců od vydání povolení k pobytu tomuto cizinci [...], pokud v této tříměsíční lhůtě byla tímto rodinným příslušníkem nebo jeho jménem podána žádost o vízum k pobytu delšímu než tři měsíce.“

III. Skutkový základ sporu, původní řízení a předběžné otázky

14. Manželé X a Y, žalobci v původním řízení, pochází z Libye. Dne 28. ledna 2018 podali v Nizozemsku žádosti o udělení mezinárodní ochrany i jménem svých šesti nezletilých dětí.

15. Své žádosti podpořili následujícími skutečnostmi: X několik let údajně pracoval v Tripolisu jako osobní strážce vysoce postavených politiků. Při jedné příležitosti byl údajně postřelen, když po práci běhal. Byl údajně střelen do hlavy a utrpěl střepinové zranění v levé tváři. Poté bylo X údajně dvakrát telefonicky vyhrožováno, poprvé přibližně pět měsíců poté, co byl postřelen, a podruhé jeden až dva roky po střelbě. Během těchto telefonických rozhovorů bylo údajně řečeno, že X pracuje pro vládu, že bude zabit a že budou uneseny jeho děti. X měl údajně

podezření, kdo je za střelbu a výhrůžky odpovědný, ale nemohl to prokázat. Žalobci navíc tvrdili, že kromě humanitární situace v Libyi (zejména nedostatečného přístupu k pitné vodě a elektřině) je pro posouzení podle čl. 15 písm. c) směrnice 2011/95 relevantní také skutečnost, že mají šest nezletilých dětí.

16. V samostatných rozhodnutích, všechna ze dne 24. prosince 2020, státní tajemník zamítl žádosti o mezinárodní ochranu jako neopodstatněné. V rozhodnutích bylo dále uvedeno, že žadatelům nebude uděleno běžné povolení k pobytu a že nebudou moci využít odkladu povinnosti vycestovat. Nakonec státní tajemník rozhodl, že tato rozhodnutí budou zároveň sloužit jako povinnost opustit území a že žadatelé budou mít čtyři týdny na splnění této povinnosti.

17. Žalobci podali žalobu proti zamítnutí jejich žádostí o mezinárodní ochranu z důvodu neopodstatněnosti k rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch (soud v Haagu, se sídlem v Bois-le-Duc).

18. Tento soud vyjadřuje pochybnosti o výkladu článku 15 směrnice 2011/95. Zabývá se tím, zda ustanovení tohoto čl. 15 písm. b) na jedné straně a ustanovení čl. 15 písm. c) na straně druhé musí být posuzována striktně odděleně, nebo zda musí být naproti tomu uvedený článek 15 vykládán v tom smyslu, že všechny relevantní skutečnosti týkající se jak konkrétního postavení a osobní situace žadatele, tak obecné situace v zemi původu musí být vždy posuzovány v plném rozsahu a ve vzájemné souvislosti, než se určí, jaký projev vážné újmy tyto skutečnosti umožňují doložit. Uvádí, že rozhodnutí o tom, zda bude žalobcům v původním řízení poskytnuta ochrana či nikoliv, závisí na tom, jak by tato ustanovení měla být vykládána.

19. Z tohoto důvodu se rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch (soud v Haagu, se sídlem v Bois-le-Duc) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Musí být článek 15 směrnice [2011/95], ve spojení s [čl. 2 písm. g) a článkem 4] této směrnice, jakož i s [článkem 4 a čl. 19] odst. 2 [Listiny] vykládán v tom smyslu, že v případě otázky, zda žadatel potřebuje doplňkovou ochranu, musí být vždy v plném rozsahu a ve vzájemné souvislosti prověřeny a posouzeny všechny relevantní skutečnosti, které se týkají jak konkrétního postavení a osobní situace žadatele, tak obecné situace v zemi původu, než se určí, jaký obávaný projev vážné újmy tyto skutečnosti umožňují doložit?
- 2) Je v případě záporné odpovědi Soudního dvora na první otázku posouzení konkrétního postavení a osobní situace žadatele v rámci posouzení podle čl. 15 písm. c) směrnice [2011/95], ve vztahu k nimž Soudní dvůr již objasnil, že tyto skutečnosti musí být zohledněny, obsáhlejší než přezkum na základě požadavku individualizace ve smyslu rozsudku Evropského soudu pro lidská práva [ze dne 17. července 2008,] NA. v. Spojené království [(CE:ECHR:2008:0717JUD002590407)³]? Lze k těmto skutečnostem přihlídnout v rámci stejné žádosti o doplňkovou ochranu jak při posouzení podle čl. 15 písm. b) směrnice [2011/95], tak při posouzení podle jejího čl. 15 písm. c)?

³ – Dále jen „rozsudek NA. v. Spojené království“.

- 3) Musí být článek 15 směrnice [2011/95] vykládán v tom smyslu, že při posuzování potřeby doplňkové ochrany musí být takzvané sestupné měřítko, ve vztahu k němuž Soudní dvůr již objasnil, že se použije při posuzování tvrzené obavy z vážné újmy ve smyslu čl. 15 [písm. c)] [této směrnice], použito rovněž při posuzování tvrzené obavy z vážné újmy ve smyslu čl. 15 písm. b) [této směrnice]?
- 4) Musí být článek 15 směrnice [2011/95], ve spojení s články 1, 4 a [čl. 19] odst. 2 [Listiny] vykládán v tom smyslu, že humanitární situace, která je přímým či nepřímým důsledkem jednání nebo opomenutí původce vážné újmy, musí být zohledněna při posouzení, zda žadatel potřebuje doplňkovou ochranu?“

IV. Řízení před Soudním dvorem

20. Předkládací rozhodnutí ze dne 22. února 2022 došlo kanceláři Soudního dvora téhož dne.
21. Žalobci v původním řízení, nizozemská, belgická, německá a francouzská vláda, jakož i Evropská komise předložili ve lhůtě stanovené v článku 23 statutu Soudního dvora Evropské unie písemná vyjádření.
22. Na jednání dne 23. března 2023 přednesli zmocněnci *ad litem* žalobců v původním řízení, nizozemské vlády a Komise ústní vyjádření.

V. Právní analýza

A. Úvodní poznámky

23. Ženevská úmluva ze dne 28. července 1951 a její Protokol ze dne 31. ledna 1967 o právním postavení uprchlíků⁴ jsou hlavními mezinárodními právními nástroji v oblasti mezinárodní ochrany, zejména pokud jde o postavení uprchlíků a zásadu nenavracení. Přijetím směrnice 2011/95 byla v Unii zavedena nová forma ochrany, „doplňková ochrana“. Tato směrnice, kterou přijal unijní normotvůrce mimo jiné na základě čl. 78 odst. 2 písm. b) SFEU, je součástí opatření týkajících se společného evropského azylového systému zahrnujícího „jednotný status doplňkové ochrany pro státní příslušníky třetích zemí, kteří, aniž by získali evropský azyl, *potřebují mezinárodní ochranu*“ (kurzivou zvýraznil autor stanoviska).

24. „Osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu“, se ve smyslu čl. 2 písm. f) směrnice rozumí „státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, která nesplňuje podmínky pro uznání za uprchlíka, ale u které existují závažné důvody se domnívat, že pokud by se vrátila do země svého původu, nebo v případě osoby bez státní příslušnosti do země svého dosavadního pobytu, *byla by vystavena reálné hrozbě, že utrpí vážnou újmu uvedenou v článku 15*“ (kurzivou zvýraznil autor stanoviska). Toto ustanovení stanoví tři druhy „vážné újmy“, jejichž vymezení může vést k poskytnutí doplňkové ochrany osobě, která takovou újmu utrpí. Jedná se konkrétně o uložení trestu smrti [písm. a)], mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli

⁴ – Úmluva o právním postavení uprchlíků podepsaná v Ženevě dne 28. července 1951 [*Recueil des traités des Nations unies*, sv. 189, s. 150, č. 2545 (1954)], ve znění Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků, který byl přijat v New Yorku dne 31. ledna 1967.

v zemi původu [písm. b)] nebo vážné a individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu [písm. c)].

25. Směrnice 2011/95 tedy stanoví společná kritéria, která musí žadatelé o mezinárodní ochranu splňovat, aby měli nárok na doplňkovou ochranu, a zajišťuje tak, že všechny členské státy tato kritéria uplatňují. Jak Soudní dvůr správně poznamenal, cílem této směrnice je zavést *jednotný režim doplňkové ochrany*⁵. Je na vnitrostátních orgánech, aby posoudily skutkový stav a určily, zda jsou tato kritéria v daném případě splněna, přičemž se musí řídit vodítky stanovenými v judikatuře. Vzhledem k tomu, že předkládající soud vyjadřuje pochybnosti o výkladu článku 15 uvedené směrnice a politování nad nejednotnou praxí při uplatňování těchto kritérií, zdá se mi nezbytné, aby Soudní dvůr rozhodl o položených otázkách jednoznačně, aby bylo zajištěno jednotné uplatňování pravidel společného evropského azylového systému.

26. Podstatou otázek předkládajícího soudu je, aby Soudní dvůr objasnil, jakým způsobem je třeba zohlednit jednak konkrétní postavení a osobní situaci žadatele a jednak obecnou situaci v zemi původu při analýze, zda má být žadateli udělena doplňková ochrana podle článku 15 směrnice 2011/95 (první až třetí otázka). Tento soud se rovněž táže, zda musí být za určitých podmínek při posuzování nároku uvedeného žadatele na doplňkovou ochranu zohledněna také humanitární situace (čtvrtá otázka). Tyto otázky budou posouzeny v pořadí, v jakém byly položeny.

B. K první předběžné otázce

27. Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda článek 15 směrnice 2011/95, ve spojení s čl. 2 písm. g) a článkem 4 této směrnice, jakož i s článkem 4 a čl. 19 odst. 2 Listiny, musí být vykládán v tom smyslu, že pro určení, zda je žadatel vystaven nebezpečí utrpení vážné újmy ve smyslu tohoto článku 15, musí příslušné orgány systematicky zkoumat všechny relevantní skutečnosti týkající se jak „konkrétního postavení“ a „osobní situace“ žadatele, tak „obecné situace“ v zemi původu, než určí, jaký projev vážné újmy tyto skutečnosti umožňují doložit.

1. K povinnosti provést individuální posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, které zohlední všechny významné skutečnosti týkající se země původu, jakož i konkrétní postavení a osobní situaci žadatele

28. Nejprve je třeba připomenout, že jak vyplývá z čl. 10 odst. 3 směrnice 2013/32/EU⁶, o žádosti o mezinárodní ochranu rozhoduje rozhodující orgán dotčeného členského státu po přiměřeném posouzení, tak jak je uvedeno zejména v daném odstavci. Posouzení žádosti rozhodujícím orgánem, který musí mít k dispozici specifické prostředky a pracovníky kvalifikované v této oblasti, je zásadní fází společných řízení zavedených uvedenou směrnicí⁷.

⁵ – Rozsudek ze dne 10. června 2021, Bundesrepublik Deutschland (Pojem „vážné a individuální ohrožení“) (C-901/19, EU:C:2021:472, bod 22).

⁶ – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (Úř. věst. 2013, L 180, s. 60).

⁷ – Rozsudek ze dne 29. července 2019, Torubarov (C-556/17, EU:C:2019:626, bod 64).

29. Dále je třeba uvést, že v souladu s čl. 4 odst. 3 směrnice 2011/95 *musí být žádost o mezinárodní ochranu předmětem „individuálního“ posouzení*, při kterém je třeba zohlednit zejména skutečnosti uvedené v daném článku⁸. Písmeno a) odkazuje na „všechny významné skutečnosti týkající se země původu“, zatímco písmeno c) odkazuje na „konkrétní postavení“ a „osobní situaci“ žadatele. Toto ustanovení se vztahuje i na posouzení, zda by žadateli měl být přiznán status doplňkové ochrany, pokud by neměl být považován za uprchlíka. Jinými slovy, i když se žádost o mezinárodní ochranu neodvolává na skutečnosti vlastní situaci žadatele, *toto ustanovení vyžaduje zohlednění „konkrétního postavení“, jakož i „osobní situace“ žadatele*.

30. Navíc je třeba poznamenat, že na rozdíl od toho, co tvrdí francouzská vláda, neexistuje *mezi jednotlivými druhy vážné újmy vymezenými v článku 15 směrnice 2011/95⁹ žádné hierarchické nebo chronologické pořadí*, takže z toho nelze vyvodit žádný argument, který by naznačoval nedostatečnou relevanci „konkrétního postavení“ a „osobní situace“ žadatele (ve srovnání se situací v zemi původu) jako skutečnosti, kterou je třeba zohlednit pro účely posouzení jeho žádosti o mezinárodní ochranu s ohledem na čl. 15 písm. c) této směrnice. Naopak se zdá, že toto zjištění *podporuje výklad, který vyžaduje právě zohlednění této skutečnosti* při posouzení, které má provést příslušný orgán.

31. Domnívám se tedy, že z výše uvedených ustanovení vyplývá, že pro posouzení, zda by žadateli v případě návratu do země původu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu článku 15 uvedené směrnice, je třeba *vždy zohlednit* jak „konkrétní postavení“ a „osobní situaci“ žadatele, tak *všechny relevantní skutečnosti* týkající se země původu, a tedy případně i „obecnou situaci v dané zemi“.

2. *Projevy vážné újmy mohou současně splňovat několik kritérií, která se posuzují při posuzování téže žádosti o mezinárodní ochranu*

32. Je však třeba upřesnit, že tato poznámka neznamena, že význam, který je třeba přisoudit oběma výše uvedeným skutečnostem (konkrétní postavení a osobní situace žadatele na jedné straně a obecná situace v zemi původu na straně druhé), je v kontextu posouzení podle čl. 15 písm. a), b) a c) směrnice 2011/95 nutně stejný. Soudní dvůr ve své judikatuře upozornil na skutečnost, že mezi těmito body existují rozdíly, které je třeba v zájmu lepšího pochopení analýzy stručně zmínit.

33. Zaprvé, pokud jde o důvody uvedené v písm. a), a sice „uložení nebo vykonání trestu smrti“, a v písm. b), tj. „mučení, nelidské [...] zacházení“, tato „vážná újma“ se vztahuje na situace, ve kterých je žadatel o doplňkovou ochranu vystaven konkrétně nebezpečí újmy *určitého* druhu¹⁰. Zadruhé, újma vymezená v čl. 15 písm. c) této směrnice jako újma spočívající ve „vážném a individuálním ohrožení života nebo nedotknutelnosti“ žadatele se týká *obecnějšího* nebezpečí újmy. Obecně se spíše jedná „[...] o ohrožení života nebo nedotknutelnosti“ civilisty nežli o konkrétní násilí. Kromě toho takové ohrožení je vlastní celkové situaci ozbrojeného konfliktu, která vede ke „svévolnému násilí“, což je pojem, který předpokládá, že se takové násilí může rozšířit na osoby bez ohledu na jejich osobní situaci¹¹.

⁸ – Rozsudek ze dne 10. června 2021, Bundesrepublik Deutschland (Pojem „vážné a individuální ohrožení“) (C-901/19, EU:C:2021:472, bod 41).

⁹ – V tomto ohledu viz Evropský podpůrný azylový úřad (EASO), Praktická příručka úřadu EASO: *Podmínky pro získání nároku na mezinárodní ochranu*, duben 2018, s. 27.

¹⁰ – Rozsudek ze dne 10. června 2021, Bundesrepublik Deutschland (Pojem „vážné a individuální ohrožení“) (C-901/19, EU:C:2021:472, bod 25).

¹¹ – Rozsudek ze dne 17. února 2009, Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, body 32 až 34).

34. Tyto rozdíly však nevylučují existenci *překrývání*, takže v některých případech *mohou* projevy vážné újmy *splňovat současně několik kritérií*, která se posuzují při posuzování téže žádosti o mezinárodní ochranu¹². Z tohoto důvodu se domnívám, že před stanovením projevu vážné újmy, který nejlépe odpovídá případu podle čl. 15 písm. a), b) nebo c) směrnice 2011/95, *je třeba zvážit a posoudit všechny relevantní skutečnosti* týkající se jak konkrétního postavení a osobní situace žadatele, tak obecné situace v zemi původu *společně*.

35. Kromě toho je třeba připomenout, že, jak Soudní dvůr rozhodl, odkaz na „vážné a *individuální* ohrožení“ (kurzivou zvýraznil autor stanoviska) v čl. 15 písm. c) této směrnice musí být chápán tak, že zahrnuje útoky směřované proti civilistům bez ohledu na jejich totožnost, pokud míra svévolného násilí, kterou se vyznačuje probíhající ozbrojený konflikt, posuzovaná příslušnými vnitrostátními orgány rozhodujícími o žádosti o doplňkovou ochranu nebo soudy členského státu, kterým bylo předloženo rozhodnutí o zamítnutí takové žádosti, dosáhne natolik vysoké úrovně, že existují závažné důvody domnívat se, že by civilista byl v případě vrácení do dotyčné země nebo případně regionu vystaven, pouze z důvodu své přítomnosti na tomto území, reálnému nebezpečí vážného ohrožení, které je uvedeno v čl. 15 písm. c) uvedené směrnice¹³.

36. Je sice pravda, že čl. 15 písm. c) směrnice 2011/95 se může vztahovat na výjimečné situace, jako je situace popsaná v předchozím bodě, nicméně Soudní dvůr objasnil, že uvedené ustanovení se může vztahovat i na jiné situace, které se vyznačují nižší mírou svévolného násilí, avšak kde *takové nebezpečí vyplývá z osobní situace žadatele*. Jak totiž Soudní dvůr ve své judikatuře stanovil pro účely použití čl. 15 písm. c) této směrnice, „čím více je žadatel případně schopen prokázat, že je *specificky dotčen z důvodu skutečností vlastních jeho osobní situaci*, tím nižší míra svévolného násilí bude požadována pro to, aby mohl mít nárok na podpůrnou ochranu“¹⁴ (kurzivou zvýraznil autor stanoviska).

37. Všechny tyto skutečnosti vedou k závěru, že v rámci analýzy pro udělení doplňkové ochrany žadateli ve smyslu čl. 15 písm. c) směrnice 2011/95 je třeba nutně zohlednit nejen „obecnou situaci“ v zemi původu, ale případně také skutečnosti týkající se „konkrétního postavení“ a „osobní situace“ tohoto žadatele.

3. Několik zásad, které mohou sloužit jako vodítko pro vnitrostátní orgány při plnění jejich povinností

38. Nakonec je třeba poznamenat, že vzhledem k tomu, že ani směrnice 2011/95, ani směrnice 2013/32, ani žádný jiný předpis unijního práva neobsahují výslovná a podrobná pravidla týkající se struktury a organizace procesu posuzování, pokud jde o vzájemnou závislost a posloupnost posuzování různých forem vážné újmy ve smyslu článku 15 směrnice 2011/95, mají členské státy v tomto ohledu v zásadě určitý *prostor pro volné uvážení*.

¹² – V tomto smyslu viz EASO, *čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice pro podmínky, které musí splnit žadatelé o azyl (2011/95/EU) – Soudní analýza*, leden 2015, s. 16.

¹³ – Rozsudky ze dne 17. února 2009, Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, bod 35), a ze dne 10. června 2021, Bundesrepublik Deutschland (Pojem „vážné a individuální ohrožení“) (C-901/19, EU:C:2021:472, bod 28).

¹⁴ – Rozsudky ze dne 17. února 2009, Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, bod 39), a ze dne 30. ledna 2014, Diakité (C-285/12, EU:C:2014:39, bod 31).

39. Domnívám se, že výše uvedené úvahy založené na výkladu příslušných ustanovení a zohledňující judikaturu Soudního dvora nicméně umožňují stanovit *řadu zásad, které mohou omezit prostor pro volné uvážení členských států*. Vzhledem k tomu, že tyto zásady mohou sloužit jako vodítko pro vnitrostátní orgány při plnění jejich povinností, považuji za vhodné je dále uvést.

40. Zaprvé z článku 15 směrnice 2011/95 vyplývá, že unijní normotvůrce úmyslně rozlišil mezi různými formami vážné újmy, které mohou existovat. Každá ze tří forem vážné újmy uvedených v tomto článku představuje *samostatný důvod* pro přiznání statusu doplňkové ochrany. Proto musí být před přiznáním tohoto statusu doplňkové ochrany splněny *všechny* požadavky příslušného bodu tohoto článku 15. Nestačí tedy splnit *zčásti* požadavky jednoho bodu a *zčásti* požadavky jiného bodu uvedeného článku 15. Nic to však nemění na tom, že případně může existovat současně skutečné nebezpečí *několika* druhů vážné újmy ve smyslu tohoto ustanovení.

41. Zadruhé, aniž je tím dotčeno výše uvedené, v situaci, kdy se může jednat o více forem vážné újmy ve smyslu článku 15 směrnice 2011/95, mohou být některé skutečnosti relevantní současně pro více forem takové vážné újmy. V takovém případě *musí být příslušné skutečnosti zohledněny při posuzování všech forem vážné újmy, o které se může jednat*. Jak jsem totiž vysvětlil v bodě 29 tohoto stanoviska, čl. 4 odst. 3 směrnice 2011/95 vyžaduje, aby byly vždy zohledněny „všechny významné skutečnosti“ v něm uvedené, včetně konkrétního postavení a osobní situace žadatele, jakož i obecné situace v zemi původu. V souladu s tímto požadavkem nelze připustit, aby v členském státě nebyly některé potenciálně významné skutečnosti zkoumány a posuzovány rozhodujícím orgánem pouze z formálního důvodu, že žadatel tyto skutečnosti uvedl ve vztahu k jedné z potenciálně relevantních forem vážné újmy, které se obává, ale nikoli k druhé.

42. Zatřetí z judikatury Soudního dvora vyplývá, že je třeba rozlišovat mezi dvěma fázemi posuzování žádosti o mezinárodní ochranu¹⁵. První fáze se týká *zjištění skutkových okolností*, které mohou představovat důkazy na podporu žádosti, zatímco druhá fáze se týká *právního posouzení* těchto okolností, které spočívá v rozhodnutí, zda jsou s ohledem na skutkové okolnosti konkrétního případu splněny hmotněprávní podmínky pro udělení mezinárodní ochrany. Požadavek spolupráce podle čl. 4 odst. 1 směrnice 2011/95 se uplatní v první fázi, nikoli však ve druhé. Toto rozlišení *mezi dvěma fázemi posuzování* s rozdílnou odpovědností žadatele a rozhodujícího orgánu potvrzuje, že není možné, aby tento rozhodující orgán na základě předjímání možné právní kvalifikace odmítl určité potenciálně významné skutečnosti. Tento postup by byl v rozporu se zásadou, že existují dvě odlišné fáze, které by měly být logicky uplatňovány postupně.

43. Začtvrté, obzvláště důležitý aspekt, který je třeba zohlednit při posuzování žádosti o mezinárodní ochranu ve světle článku 15 směrnice 2011/95 – který bude podrobně vysvětlen v rámci posouzení druhé předběžné otázky –, se týká rozsahu, v jakém je žadatel *konkrétně vystaven nebezpečí určitého druhu újmy*. Jak Soudní dvůr rozhodl, tato „individualizace“ není významná pouze proto, aby bylo možné určit, zda situace žadatele spadá pod formy vážné újmy vymezené v písm. a) a b), ale i pod formy vážné újmy uvedené v písm. c) tohoto článku. Podle konceptu tzv. sestupného měřítka vytvořeného judikaturou, který se použije s ohledem na písm. c), „čím více je žadatel případně schopen prokázat, že je *specificky dotčen z důvodu skutečností vlastních jeho osobní situaci*, tím nižší míra svévolného násilí bude požadována pro to, aby mohl mít nárok na doplňkovou ochranu“¹⁶ (kurzivou zvýraznil autor stanoviska). Z toho důvodu bude muset příslušný orgán stanovit stupeň „individualizace“ vyžadovaný v dané věci.

¹⁵ – Rozsudky ze dne 22. listopadu 2012, M. (C-277/11, EU:C:2012:744, body 44 a násl.), a ze dne 2. prosince 2014, A a další (C-148/13 až C-150/13, EU:C:2014:2406, bod 58).

¹⁶ – Viz bod 36 tohoto stanoviska.

44. V souladu s rozdělením pravomoci v rámci řízení o předběžné otázce podle článku 267 SFEU přísluší předkládajícímu soudu ověřit, zda přístup, který v projednávané věci zvolil příslušný orgán při posuzování žádosti žalobců o mezinárodní ochranu v původním řízení, splňuje výše uvedené požadavky unijního práva.

4. Odpověď na první předběžnou otázku

45. Vzhledem k výše uvedeným úvahám navrhuji odpovědět na první otázku tak, že článek 15 směrnice 2011/95, ve spojení s čl. 4 odst. 3 této směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že pro každý z bodů uvedených v tomto článku, které mohou být v konkrétním případě relevantní, musí být při posuzování žádosti o mezinárodní ochranu zohledněny mimo jiné všechny skutečnosti uvedené v čl. 4 odst. 3, včetně konkrétního postavení a osobní situace žadatele a všech významných skutečností týkajících se země původu, a toto posuzování musí být provedeno způsobem, který rozlišuje mezi dvěma fázemi, a to zjišťováním skutkových okolností, které mohou představovat důkazy na podporu žádosti, a právním posouzením těchto skutečností, aniž je nutné posuzovat jednotlivé body tohoto článku 15 společně.

C. K druhé předběžné otázce

1. Relevance judikatury Evropského soudu pro lidská práva týkající se článku 3 EÚLP

46. Podstatou druhé předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 15 písm. c) směrnice 2011/95 vykládán v tom smyslu, že v rámci analýzy pro určení nebezpečí vážné újmy ve smyslu tohoto ustanovení musí být posouzeny skutečnosti týkající se konkrétní situace a osobních okolností tohoto žadatele, a zda toto posouzení překračuje meze přezkumu splnění podmínky „individualizace“, tak jak je uvedena v rozsudku NA v. Spojené království.

47. Z předkládacího rozhodnutí zejména vyplývá, že soud a *quo* se mimo jiné táže, zda i jiné individuální okolnosti než pouhá skutečnost, že dotčená osoba pochází z oblasti, kde se vyskytují „nejextrémnější případy obecného násilí“, ve smyslu tohoto rozsudku – tj. pokud míra násilí v dané zemi dosahuje takové úrovně, že vyhoštění osoby do této země představuje porušení zákazu mučení a nelidského či ponižujícího zacházení zaručeného článkem 3 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP“) – mohou sloužit jako relevantní skutečnost nutná k podložení obavy z vážné újmy ve smyslu čl. 15 písm. c) směrnice 2011/95.

48. V tomto ohledu je třeba připomenout, že Soudní dvůr rozhodl, že čl. 15 písm. c) směrnice 2011/95 se může vztahovat nejen na situace, které se vyznačují určitou mírou svévolného násilí, ale také na jiné situace, které se vyznačují menší mírou násilí, ale kde takové nebezpečí vyplývá ze skutečností týkajících se osobní situace žadatele. Jak jsem uvedl v rámci posouzení první předběžné otázky¹⁷, Soudní dvůr ve své judikatuře uvedl, že „čím více je žadatel případně schopen prokázat, že je *specificky dotčen z důvodu skutečností vlastních jeho osobní situaci*, tím nižší míra svévolného násilí bude požadována pro to, aby mohl mít nárok na podpůrnou ochranu“ (kurzivou zvýraznil autor stanoviska). Z toho vyplývá, že při provádění analýzy podle tohoto

¹⁷ – Viz bod 36 tohoto stanoviska.

ustanovení lze při posuzování toho, zda žadatel splňuje podmínky pro ochranu podle tohoto ustanovení, použít „sestupné měřítko“ založené na rozlišování možných úrovní svévolného násilí a podle konkrétní situace žadatele.

49. Pokud jde o otázku, zda posouzení skutečností týkajících se konkrétní situace a osobních okolností žadatele, provedené v rámci analýzy za účelem určení nebezpečí vážné újmy ve smyslu čl. 15 písm. c) směrnice 2011/95, překračuje meze přezkumu splnění podmínky „individualizace“, tak jak ji uvedl ESLP v rozsudku NA v. Spojené království, je třeba připomenout, že v rozsudku ze dne 17. února 2009, Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94), Soudní dvůr rozhodl, že čl. 15 písm. b) směrnice 2011/95 v podstatě odpovídá článku 3 EÚLP. Naproti tomu, jelikož se čl. 15 písm. c) této směrnice liší od uvedeného ustanovení EÚLP, jeho *výklad musí být prováděn autonomně, při dodržení základních práv zaručených EÚLP*¹⁸. Soudní dvůr dodal s odkazem na výše uvedený rozsudek NA v. Spojené království, že výklad čl. 15 písm. c) směrnice 2011/95, ve spojení s čl. 2 písm. e) této směrnice, který je uveden v tomto rozsudku, je plně slučitelný s EÚLP, včetně judikatury Evropského soudu pro lidská práva týkající se článku 3 EÚLP¹⁹.

50. Vstupem Lisabonské smlouvy v platnost se Listina stala právně závaznou a má stejnou právní sílu jako Smlouvy, jak stanoví čl. 6 odst. 1 SEU. Listina je proto nyní hlavním referenčním bodem pro ochranu základních práv v unijním právním řádu. To vyplývá právě z bodu 16 odůvodnění směrnice 2011/95. Je však třeba upřesnit, že základní práva zaručená EÚLP – a tedy i judikaturou Evropského soudu pro lidská práva v tomto ohledu – *jsou v unijním právním řádu i nadále důležitá*. Ustanovení čl. 52 odst. 3 Listiny totiž stanoví, že pokud tato listina obsahuje práva odpovídající právům zaručeným EÚLP, jsou smysl a rozsah těchto práv stejné jako ty, které jim přikládá EÚLP.

51. Pokud jde konkrétně o článek 3 EÚLP, základní právo, které je v něm obsaženo, odpovídá základnímu právu zakotvenému v článku 4 Listiny. Jak jsem uvedl v mém stanovisku předneseném ve věci Bundesrepublik Deutschland (Pojem „vážné a individuální ohrožení“), má toto posledně uvedené ustanovení jako takové stejný smysl a rozsah jako prvně uvedené ustanovení²⁰. Pro výklad ustanovení směrnice 2011/95 tedy může být relevantní judikatura Evropského soudu pro lidská práva, zejména s ohledem na článek 3 EÚLP, do které spadá rozsudek N. A. v. Spojené království.

2. Další aspekty spojené s „konkrétním postavením“ nebo „osobní situací“ žadatele, které je třeba zohlednit

52. Je však třeba upřesnit, že jelikož výklad čl. 15 písm. c) směrnice 2011/95 musí být proveden *autonomně*, jak uvedl Soudní dvůr, posouzení osobních okolností podle tohoto ustanovení se neomezuje na přezkum podmínky „individualizace“, tak jak ji uvedl ESLP ve výše uvedeném rozsudku. Proto se domnívám, že posouzení osobních okolností podle čl. 15 písm. c) směrnice 2011/95 překračuje meze přezkumu splnění uvedené podmínky „individualizace“.

53. Jak jsem již uvedl ve stanovisku, které jsem přednesl ve věci Bundesrepublik Deutschland (Pojem „vážné a individuální ohrožení“)²¹, z judikatury Soudního dvora jasně vyplývá, že ačkoli použití čl. 15 písm. c) směrnice 2011/95 v první fázi nezahrnuje zkoumání osobní situace

¹⁸ – Rozsudek ze dne 17. února 2009, Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, bod 28).

¹⁹ – Rozsudek ze dne 17. února 2009, Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, bod 44).

²⁰ – C-901/19 (EU:C:2021:116, bod 49).

²¹ – C-901/19 (EU:C:2021:116, bod 24).

žadatele, musí být toto ustanovení ve druhé fázi vykládáno ve spojení s čl. 4 odst. 4 této směrnice tak, že osobní okolnosti týkající se žadatele mohou být případně zohledněny při posuzování existence vážného a individuálního ohrožení ve smyslu tohoto čl. 15 písm. c)²².

54. Podle čl. 4 odst. 4 směrnice 2011/95 „[s]kutečnost, že žadatel již byl pronásledován nebo utrpěl vážnou újmu nebo byl vystaven přímým hrozbám pronásledování nebo způsobení vážné újmy, je závažným ukazatelem odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování nebo reálného nebezpečí utrpění vážné újmy, neexistují-li závažné důvody domnívat se, že pronásledování nebo způsobení vážné újmy se již nebude opakovat“ (kurzivou zvýraznil autor stanoviska). Nelze proto vyloučit, že identifikace případného „vážného a individuálního ohrožení“ ve smyslu čl. 15 písm. c) směrnice 2011/95 je založena na *skutečnostech totožných* s těmi, které se berou v úvahu v souvislosti s identifikací úkonů „mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení anebo trestu“, u nichž musí žadatel prokázat, že je jim konkrétně vystaven ve smyslu písm. b) tohoto článku 15.

55. Kromě toho musím přiznat, že vnímám citlivě výklad navržený německou vládou, podle něhož je třeba zohlednit také určité faktory týkající se konkrétního postavení nebo osobní situace žadatele, *kteřé mohou zvýšit nebezpečí, že se stane obětí násilí* v případě vnitrostátního nebo mezinárodního ozbrojeného konfliktu²³. Mezi tyto faktory patří zejména *povolání*, kdy je například lékař, advokát nebo tlumočnick v důsledku své práce vystaven specifickým rizikům. Ačkoli *není možné taxativně vyjmenovat* všechny faktory, které mohou zvýšit nebezpečí, že se osoba stane obětí násilí, domnívám se, že přístup, který je třeba zaujmout, je dostatečně jasný, aby zvýšil povědomí příslušných orgánů.

3. Odpověď na druhou předběžnou otázku

56. Z výše uvedených důvodů se domnívám, že na druhou otázku je třeba odpovědět tak, že článek 15 směrnice 2011/95 ve spojení s čl. 4 odst. 3 a 4 této směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že konkrétní postavení a osobní situace žadatele, včetně jeho povolání, musí být zohledněny při posouzení podle čl. 15 písm. c) této směrnice, pokud tyto skutečnosti zvyšují konkrétní nebezpečí vystavení vážnému a individuálnímu ohrožení života nebo nedotknutelnosti z důvodu svévolného násilí v případě vnitrostátního nebo mezinárodního ozbrojeného konfliktu.

D. K třetí předběžné otázce

57. Podstatou třetí předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 15 písm. b) směrnice 2011/95 musí být vykládán v tom smyslu, že výše uvedené „sestupné měřítko“, které se použije při posouzení podle písm. c) tohoto článku, se musí použít i na posouzení podle uvedeného písm. b).

58. V této souvislosti je třeba poznamenat, že toto „sestupné měřítko“ se vztahuje k *míře svévolného násilí* v kontextu vnitrostátního nebo mezinárodního ozbrojeného konfliktu a umožňuje určit, zda je v konkrétním případě míra takového svévolného násilí, které může vést k vážnému a individuálnímu ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty, taková, že existují

²² – Rozsudek ze dne 17. února 2009, Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, body 39 a 40).

²³ – V tomto smyslu viz Storey, H., *EU immigration and asylum law*, Kay Hailbronner/Daniel Thym (éd.), Mnichov 2016, část D III, čl. 15, s. 1238, bod 16, který se domnívá, že čl. 15 písm. c) směrnice 2011/95 může sloužit k ochraně osob, pokud se jim podaří prokázat, že čelí ohrožení z důvodu jejich „individuálních vlastností“.

závažné důvody se domnívat, že v případě návratu do země původu by dotyčná osoba čelila *skutečnému nebezpečí, že utrpí vážnou újmu* uvedenou v čl. 2 písm. f) směrnice 2011/95 ve spojení s čl. 15 písm. c) této směrnice.

59. Naproti tomu vážná újma podle čl. 15 písm. a) a b) této směrnice zahrnuje různé situace, kdy je žadatel *konkrétně vystaven nebezpečí újmy*, což vyžaduje určitý stupeň individualizace na základě skutečností vlastních pro jeho osobní situaci.

60. Vzhledem k tomu, že tento čl. 15 písm. b) neobsahuje požadavek týkající se situace, v níž se jedná o určitou míru svévolného násilí, domnívám se, že toto „sestupné měřítko“ je pro účely posouzení podle tohoto písmene b) *irelevantní*.

61. Z těchto důvodů je třeba na třetí otázku odpovědět tak, že čl. 15 písm. b) směrnice 2011/95 musí být vykládán tak, že „sestupné měřítko“, které se podle judikatury Soudního dvora použije pro účely posouzení podle písm. c) tohoto článku, se na prvně uvedené ustanovení *nepoužije*.

E. Ke čtvrté předběžné otázce

62. Podstatou čtvrté předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda je možné v rámci analýzy zaměřené na udělení ochrany žadateli podle čl. 15 písm. c) směrnice 2011/95 *zohlednit mimořádnou humanitární situaci* v zemi původu.

63. Podle ustálené judikatury platí, že postup zavedený v článku 267 SFEU je nástrojem spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy, díky němuž Soudní dvůr poskytuje vnitrostátním soudům výklad unijního práva, jenž je pro ně nezbytný k vyřešení sporů, které mají tyto soudy rozhodnout²⁴. V rámci této spolupráce je vnitrostátní soud, kterému je předložen spor, nejlépe s to posoudit s ohledem na konkrétní okolnosti věci jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání rozsudku, tak relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru. To však nemění nic na tom, že v případě potřeby musí Soudní dvůr přezkoumat podmínky, za nichž mu byla věc vnitrostátním soudem předložena, za účelem ověření vlastní pravomoci, a zejména *určení, zda žádaný výklad unijního práva má vztah k realitě a předmětu sporu v původním řízení*, tak aby Soudní dvůr neposkytoval poradní stanoviska k obecným či hypotetickým otázkám. Pokud se ukáže, že položená otázka není zjevně relevantní pro řešení daného sporu, Soudní dvůr má povinnost rozhodnout o nevydání rozhodnutí ve věci samé²⁵. Jak vysvětlím dále, přezkum čtvrté otázky vyvolává obtíže, které jsou podle mého názoru nepřekonatelné, aby bylo možné dospět k závěru, že uvedená otázka je přípustná, a to i přes pečlivý a vstřícný výklad předkládajícího rozhodnutí.

64. Zaprvé předkládající soud výslovně neuvádí, *kterého bodu* článku 15 směrnice 2011/95 se tato otázka týká. Z kontextu, v němž byla tato otázka položena, však vyplývá, že se týká výkladu, který je třeba podat k písmenu c) tohoto článku. Kromě toho předkládající soud nevysvětluje, *co se rozumí odkazem na „humanitární situaci“*. Z vysvětlení uvedených v předkládacím rozhodnutí lze nicméně dovodit, že předkládající soud má na mysli situace, které se vyznačují *vážným nedostatkem základních služeb, jako jsou potraviny, voda nebo lékařská péče*, takže zjevně jedná o „situaci humanitární nouze“. Nicméně i za předpokladu, že by měl předkládající soud na mysli takové okolnosti, je třeba konstatovat, že *z předkládacího rozhodnutí nevyplývá, že by se žalobci*

²⁴ – Rozsudek ze dne 20. prosince 2017, Global Starnet (C-322/16, EU:C:2017:985, bod 17).

²⁵ – Rozsudek ze dne 24. října 2013, Stoilov i Ko (C-180/12, EU:C:2013:693, bod 38).

nacházeli právě v popsané situaci. Pouhý obecný odkaz na zprávy vypracované mezinárodními organizacemi o celkové situaci v zemi původu nemůže nahradit posouzení situace žalobce případ od případu.

65. Žalobci sice uvedli, že „obtížné životní podmínky, jako je nedostatečný přístup k palivu, pitné vodě a elektřině, byly jedním z důvodů [jejich] odchodu“, to však nemění nic na tom, že směrnice 2011/95 klade *vysoké požadavky na nebezpečí vzniku vážné újmy*²⁶. Jak Soudní dvůr opakovaně zdůraznil, tato směrnice ukládá členským státům povinnost identifikovat „osoby, které *skutečně potřebují* mezinárodní ochranu“²⁷ (kurzivou zvýraznil autor stanoviska). V tomto duchu Soudní dvůr rozhodl ohledně rizik zhoršení zdravotního stavu státního příslušníka třetího státu, že „na obecné nedostatky zdravotního systému země původu“ *se působnost ustanovení čl. 15 písm. c) této směrnice nevztahuje*²⁸. Stejně tak Soudní dvůr rozhodl, že pouhé objektivní konstatování „nebezpečí spojeného se všeobecnou situací v dané zemi“ v zásadě nepostačuje k prokázání toho, že jsou v případě konkrétní osoby splněny podmínky uvedené v tomto ustanovení²⁹.

66. Tento výklad je potvrzen bodem 35 odůvodnění uvedené směrnice, z něhož vyplývá, že „[n]ebezpečí, kterým je všeobecně vystaveno obyvatelstvo nebo jeho část, sama o sobě *nepředstavují* konkrétní ohrožení, které by mohlo být hodnoceno jako vážná újma“ (kurzivou zvýraznil autor stanoviska). Z výše uvedeného vyplývá, že taková situace, jako je situace popsaná žalobci, nemůže být považována za situaci, která by spadala mezi některý z případů uvedených v čl. 15 písm. c) směrnice 2011/95, jakkoli mohou být okolnosti pro dotčené osoby obtížné. Z těchto důvodů se zdá být souvislost mezi otázkou položenou předkládajícím soudem a skutkovým základem sporu v původním řízení přinejmenším sporná. Čtvrtá otázka je tedy podle mého názoru hypotetické povahy.

67. Zadruhé je třeba uvést, že z předkládacího rozhodnutí nevyplývá, že by humanitární situace dotčená ve věci v původním řízení byla *přímým nebo nepřímým důsledkem jednání nebo opomenutí původce vážné újmy*, jak předpokládá položená otázka. V předkládacím rozhodnutí není uvedeno, kdo je dotčným původcem, v čem spočívá konkrétní jednání nebo opomenutí tohoto původce, zda bylo toto jednání nebo opomenutí úmyslné či neúmyslné, ani jaký je přesný vztah mezi humanitární situací a tímto jednáním nebo opomenutím. V této souvislosti přitom připomínám, že podle judikatury Soudního dvora lze doplňkovou ochranu udělit pouze tehdy, *je-li ohrožení důsledkem úmyslného jednání* některého z původců uvedených v článku 6 směrnice 2011/95³⁰. Podle Soudního dvora skutečnost, že toto ustanovení obsahuje výčet původců vážné újmy, „podporuje závěr, že *taková újma musí spočívat v jednání třetí osoby*“³¹ (kurzivou zvýraznil autor stanoviska).

68. V kontextu čl. 15 písm. c) této směrnice to znamená, že taková ochrana může být poskytnuta, pokud je vážné a individuální ohrožení *dostatečně přímým důsledkem* svévolného násilí. V projednávané věci nelze při nedostatku potřebných informací o konkrétní situaci žalobců,

²⁶ – Rozsudek ze dne 17. února 2009, Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, bod 37).

²⁷ – Rozsudky ze dne 30. ledna 2014, Diakité (C-285/12, EU:C:2014:39, bod 33); ze dne 18. prosince 2014, M'Bodj (C-542/13, EU:C:2014:2452, bod 37), a ze dne 10. června 2021, Bundesrepublik Deutschland (Pojem „vážné a individuální ohrožení“) (C-901/19, EU:C:2021:472, bod 44).

²⁸ – Rozsudek ze dne 18. prosince 2014, M'Bodj (C-542/13, EU:C:2014:2452, bod 31).

²⁹ – Rozsudek ze dne 17. února 2009, Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, bod 37).

³⁰ – Rozsudek ze dne 18. prosince 2014, M'Bodj (C-542/13, EU:C:2014:2452, bod 31).

³¹ – Rozsudek ze dne 18. prosince 2014, M'Bodj (C-542/13, EU:C:2014:2452, bod 35).

zejména pokud jde o *přesnou totožnost údajně dotčených původců*, odpovědět na položenou otázku jinak než na základě hypotetických úvah, což vylučuje judikatura uvedená v bodě 63 tohoto stanoviska.

69. Zatřetí se nemohu zbavit dojmu, že cílem žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce je ve skutečnosti vyzvat Soudní dvůr, aby do čl. 15 písm. c) směrnice 2011/95 *začlenil další požadavky*, a to navzdory jasnému a taxativnímu znění tohoto ustanovení. Je totiž nesporné, že toto ustanovení nezmiňuje „situaci humanitární nouze“ jako takovou jakožto jednu ze situací, které mohou založit nárok na doplňkovou ochranu. Především znění tohoto ustanovení brání výkladu, který by mohl takovou situaci zahrnovat. Domnívám se proto, že „situace humanitární nouze“ *nepadá do působnosti tohoto ustanovení*³².

70. Kromě toho se domnívám, že takový výklad, pokud by jej Soudní dvůr zamýšlel, by byl nejen problematický vzhledem k výše uvedených argumentů, ale také by způsobil *vnitrostátním orgánům obtíže při uplatňování*, zejména proto, že by nebylo jasné, jak by dodatečné požadavky – které by měly být začleněny prostřednictvím soudního výkladu – zapadaly do čl. 15 písm. c) směrnice 2011/95. Konkrétně vzájemný vztah mezi „situací humanitární nouze“ a požadavky výslovně uvedenými v tomto ustanovení by vyvolal mnoho otázek. Zdá se mi, že obtíže spojené s takovým přístupem ukazují, že záměrem unijního normotvůrce nemohlo být přijmout takové rozšíření působnosti uvedeného ustanovení bez stanovení reformy³³. Podle mého názoru je pouze na unijním normotvůrci, aby v případě potřeby zajistil právní jistotu tak, že změny směrnice 2011/95.

71. Z důvodů uvedených v předchozích bodech navrhuji, aby Soudní dvůr prohlásil čtvrtou otázku za nepřipustnou.

F. Závěry

72. S ohledem na všechny výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr na předběžné otázky položené rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch (soud v Haagu, se sídlem v Bois-le-Duc, Nizozemsko) odpověděl takto:

„1) Článek 15 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany, ve spojení s čl. 4 odst. 3 této směrnice

musí být vykládán v tom smyslu, že

ve vztahu ke každému z bodů uvedených v tomto článku, které mohou být v konkrétním případě relevantní, musí být při posuzování žádosti o mezinárodní ochranu zohledněny mimo jiné všechny skutečnosti uvedené v čl. 4 odst. 3 této směrnice, včetně konkrétního postavení a osobní situace žadatele a všech významných skutečností týkajících se země

³² – Lze odhalit určitou analogii s judikaturou citovanou v bodě 65 tohoto stanoviska, podle níž konkrétní případy nespádají do působnosti čl. 15 písm. c) směrnice 2011/95.

³³ – Ve stanovisku ve věci Bundesrepublik Deutschland (Pojem „vážné a individuální ohrožení“) (C-901/19, EU:C:2021:116, bod 56) jsem uvedl, že znění čl. 15 písm. c) směrnice 2011/95 je výsledkem kompromisu dosaženého mezi členskými státy. Geneze tohoto ustanovení totiž ukazuje, že toto ustanovení bylo předmětem sporných diskusí v rámci Rady (v tomto ohledu viz Storey, H., *op. cit.*, s. 1235, bod 6).

původu, a toto posouzení musí být provedeno způsobem, který rozlišuje mezi dvěma fázemi, a to zjišťováním skutkových okolností, které mohou představovat důkazy na podporu žádosti, a právním posouzením těchto skutečností, aniž je nutné posuzovat jednotlivé body tohoto článku 15 společně.

- 2) Článek 15 směrnice 2011/95 ve spojení s čl. 4 odst. 3 a 4 této směrnice

musí být vykládán v tom smyslu, že

konkrétní postavení a osobní situace žadatele, včetně jeho povolání, musí být zohledněny při posouzení podle tohoto čl. 15 písm. c), pokud tyto skutečnosti zvyšují konkrétní nebezpečí vystavení vážnému a individuálnímu ohrožení života nebo nedotknutelnosti z důvodu svévolného násilí v případě vnitrostátního nebo mezinárodního ozbrojeného konfliktu.

- 3) Článek 15 písm. b) směrnice 2011/95

musí být vykládán v tom smyslu, že

„sestupné měřítko“, které se podle judikatury Soudního dvora použije pro účely posouzení podle písm. c) tohoto článku, se na prvně uvedené ustanovení nepoužije.

- 4) Čtvrtá otázka je nepřípustná.“